

ואחרון אחרון חביב — ה"א המנוח. אחרי
ה"הגדה" — "שלחן-ערוך", לא חלילה של
הרב קוק שנכנס בעיני פילוסופיה עם הפרד
פיסור איינשטיין. כנראה על אדות ח"ה
בין נשיאי הרבנות הראשית של האשכנזים
וחספרדים בעירנו ...

צעירות נחמדות שגרמו ל"צמצום"
הכרטיסים במחלקת ועד הצירים. סבבו את
הגברים מבלי שושבינים והחזיקו שבע כוסות
יו טוב במגש אחד וגם מדרגות וממתקים
והנה הופיעה פתאום קערה גדולה מלאה
תופינים ומעשיאופים ומתחת לקערה שני
"סדרנים", וה"החסידים" שלנו התנפלו והטפו
מהקערה "שיריים" של ה"רבי", חוץ כמובן
מקטנייהקומה שנשאר להם רק פירורים,
ומאד הצטערתי על הפרופיסור הגאון שהיה
שקוע בעולמות העליונים עם הרב הגאון
וביחוד שלא היה הנציב שלנו בשעת מעשה
ויזכר לראות בעיניהם את המחזה הגדול
הזה...

לסוף תודה האורח הנכבד בעד הנאומים
הנלהבים, התרגום המוצלח, וביחוד בעד הסדר
המופתי ששרר באולם בקבלת פנים ושלא
ישכח מזכרונו כל ימי חייו ...
ובדרך כלל סבור אני שאם איינשטיין
הבין את הגרמנית של ד"ר בראויר, כמו
שאנו הבינונו את העברית שלו יכולים אננו

בביה"ם של ה"עורה", ובכ"ו יודע אנכי
מפי השמועה כי פרוש המלה "גאון" זויא
בגרמנית ובשאר לשונות אומות העולם :
Jenie ולא "שטאלץ", שפרושה כמדומני
בעברית : "גאון". איד אומרים אתם : "אם
לגרמנית — הניחו לי !" ...

וכשהקב"ה רוצה להעניש את המתרגם
הוא נותן איזו "פונטיקה" (מלתא דכדיחותא)
בפיו, אלא שאין האשם בו חלילה כי אם
בפסוק של הנואם שהביא מזכרה : "על אבן
אחת שבעה עינים", ומבלי משיח נפלט
מפיו דבר טוב ותרגם את המלים "אבן אחת"
בגרמנית טובה : איינשטיין, ולא הבין המסכן
מפני מה הפרופיסור מחייד והקהל צוחק ? ...
ובשעת מעשה עמד על ידי יהודי גרמני
שהרגיש את עצמו כמחותן מצד החתן
ה"לאנדסמאן" שלו, ואמר בלשונו מתוך
התרגנות : "איד קאנו ניכט איינשטיין"
כלומר שאינו יכול עוד לעמוד כאן ...

ואחרי התורה שבע"פ, באה גם התורה
שבכתבי ופתאום הופיעו הפרופיסור שץ
ואחריו תימני שכבד איתו ב"הגבהה" ובידו
מגלתיה י ח ס י ם שהקריא כבוד הנשיא
לפני האורח. גם אני זכיתי לחתם את שמו
הקרוש על המגלה הזו וכמדומני שיצא שמו
באפי יחסי תחת ה"מורח" ...

איזה מחותן אתה ? וענה לו אני ה"אקציוניק"
(הוכר מסהמשיקאות) של ק"ק יאמפולי ...

* * *

הו כבר הקרמתי לכם ואמרתי בפרוש כי
עשהארץ גמור הנני בעיני נאומים, ואולם
אני בכ"ו כי אצל אומות העולם, אצל הגויים
להבדיל, כשבא אדם גדול כאיינשטיין, נוהגים
להכין נאום קצר ואפילו את תרגומו בלע"ז
ביפה שעה אחת—ואפילו שבנע אחד—קודם,
כדי שיהיו הדברים מתוקנים כל צרכם, ואולם
היהודי לעולם אין לו פנאי להכין הכל מראשי,
וביחוד כשצריך לרקד על "כל החתונות"
בבת-אחת. זהבל נעשה אצלנו, בני עמא
פוזוא, בחפזון כיוצאי מצרים ועל רגל אחת
מיש, וביחוד נאומים ...

אין מה בעטי הדל למסר את גדל
ההתלהבות של הקהל, שעוררו דברי הנואם
ביבה"ם למל לכבוד איינשטיין, וביחוד התר
גום היחסי של הד"ר הנכבד, הודות לאוני
קלוס הגרמני הזה, זכינו לשמוע הפעם לא
שנים מקרא ואחד תרגום אלא שני נאומים
שונים : אחד בעברית מפי נשיאנו ואחד
בגרמנית מפי המתורגמן שלו ...

אינני דוקטור חלילה אפילו למחלות
גיאוגרפיות ולא הייתי מעולם מורה לגרמנית

שבאו עם תלמידים במהדרשה לקבל את
פני האורח הגדול נשאר במחילה בחוץ
ומכיון שלא למדו עדיין את ה"קוגני" להכנס
בלי כרטיס, אמרו להם את הפסוק :
"יאסאק !", כלומר : "עד כאן אומרים
כשבת הגדול" ...

* * *

כז הארץ הנני ז"א בורדאוריתא ורהוק
מכל נמוסי העולם ואינו תופש בש"ם אופן
את כל הענין של ה"הקפות והנענועים"
שעשו לפרופיסור ולרעייתו באולם, אלא שסומד
אני בזה על ראש ועדהלאומי שנולד וקבל
חנוד באר"פה ובודאי יודע הוא יותר ממני
בדברים כאלה.

ובשעה שסבב באולם עם הזוג הנעלה
שלנו, כשושבין ממש תחת לחופה, והציג
לפני כל הקהל "עם כל הנערים" בתקיעת-כף
ממש, ראיתי צעיר שלא יכל להתאפק וגרחק
פתאם להציג את עצמו לפני האורחים. באותה
שעה נזכרתי במעשה שמיספרים במחותנים
מושני הצדדים שנפגשו פעם בתחנת הרכבת
אשר בעירה אחת בשביל חתונה, ואעפ"י שלא
חכירו המחותרנים זא"ז מקודם, התנשקו ביני
הם כנהוג, ופתאם נדחק לתוכם אחד מן הצד
והתחיל מנשק אף הוא על זמין ועל שמאל
ביחוד למחותנות מצד הכלה, עד שהרגיש
כו אחד מבני המשפחה ואמר לו : שמענא,

ראיתי — כז אראה. בנחמה ! — את
כל ה"פני" של העיר, יחדי סגולה ממש,
דהיינו את נערות ועדהצירים, פקידו הועד
הלאומי הקרובים אל ה"קערה" ואפילו את
"בנות צלפתר" היפספיות מארדיסא שיש
להן כנראה "צד בשלחן" ... אלא שאדם עלול
גם לטעות וחמזכיר שלנו נכשל במחילה
והזמין גם לא פקידים אלא אנשים פתם
שנשארו להם מקום ע"י הרלת והמזווה, ואיזה
פרופיסורים ועסקנים שזכו סוף לכרטיסי
עמידה באולם, כמו החלוצים המתפרצים
בתיאטרון "ציון", אלא ששם משמישים כר
טיסי עמידה לשבת דוקא בשורה הראשונה,
להיות מבני "קדמא ואולא", וכאן נתחככו
במחילה ע"י הכתלים, בבחינת "נס"ג אתור" ...

הפשתי בנרות ממש בעצם היום, כמו
סוקרטוס בשעתו, איוו מצנפת ספרדית, איזה
רוקח ל"רפואה", או פתם יהודי מכלי-השנה,
כלומר מאותם הסוחרים ובעלי-הבתים מהקהל
הירושלמי, שחיינו רגילים לראות למשל
בפגישות שנערכו לאלפרד מונד או לבריינדיים,
בשעה שלא היה עדיין זכר לועד הלאומי
ולפקידיו ועניו הסדר וההומנות נמסר לאני
שים פשוטים ולא למזכירים גבוהים מ"מלווד
יו" ... ואולם יכול אני לנחם את הרוקחים
שלנו בצרתירבים שאפילו דוקטורים

יבס"ק צפת קורא לעצמו וחותר בשם הר"ג,
כלומר הרב הגאון, וכועס אם אחרים אינם
קוראים לו בשם זה, אלא שאין מביאין ראיה
מהם שנאמר : וסלחת לעוננו כי ר ב
הוא ...

* * *

וצריך להודות כי ועד הצירים שלנו
הנהיג בזמן האחרון שטת הקמוצים והצמד
צום לא חלילה בהוצאות אלא בכרטיסי-
הזמנה. כנראה נפתחה מחלקה מיוחדת
תחת הנהלת המזכיר לנהל אצלנו פוליטיקה
של כרטיסים, ומובן מאליו כי לא זכיתי גם
אני לכרטיס. אלא שבזכות הטיליפון
והפוליטון שלי, השגתי באפן י ח ס י
שלישה כרטיסים מן הצד והלקתי אותם מיד
בין תלמידי, וכשאני לעצמי — למה אכחד ?

שמתו המיסוה על פני כדרכי ננשתי אל
הצעיר העומד ע"י השער החיצוני, ולחשתי
לו דבר-מה באזנו, וחס"ל... כי הלא אמרתי
לכם כמה פעמים, שהמבקר בעתונים דומה
לאשה גאה שהכל תורים אחריה, אלא
שרודפים אחרי האשה מחמת יפיה ואחרי
המבקר משום— דרד"ארץ ...
בקצור, מיד ככניסתי לאולם ראיתי בפעל
ממש כי המזכיר שלנו מבין לא את תורת
היהסיות בלבד, אלא גם תורת המיוחסים,
וסדר האולם יוכיח !

מבעד למסוה (שעורים בחסתכלות)

ורואה אני עתה
בחוש תלמידו
החביבים, כי צדקו
דברי חז"ל באמנם
שכל דעביד רתמנא
לטב עביד, וכל מה
שהביא הק"ב

בעולמנו בזמן האחרון אינו אלא בשביל
"עובדת", כל בעלי האזכרות, הרצאות וכל
מיני שמחות הבאים ומתרגשים עלינו, לא
טרחו אלא בשביל להספיק חומר לשעור
החסתכלות שלי, בדומה למשל : שבוע של
"א י ג ש ת י ן".

עוד בשבוע העבר החל הטררם בירושלם,
יפו וחופה, וכל ה"מאכערס" שלנו התחילו
רצים מהכא לתתם וכלם יחד לתחנת לוד ...
בודאי ירגישו זאת אחר-כך בעלי הכתים
בתל אביב ומשלמי המסים לועד הלאומי
בירושלם. אבל לא בכל יום מתרחש ניסא,
ולא בכל יום נופל לנו מיפוניה הגאון
היחיד והמיוחד בדורנו, כפי שכנהו בצדק
ד' דוד ילין בנאומו הנלהב בביה"ט למל,
אעפ"י (בינינו לבין עצמנו הלא מותר להגיד
את האמת) שכל רב"ל אצלנו במאה-ישערים

לתאר לנו איזה רשם עשה עליו נאומו של ילוי, ואיזו מזכרת תשאר לו מהמגילה הזאת.

כשעזבו האורחים את האולם, רצתי גם אני אחריהם עם כל הקהל, ובדרכי נתקלתי בשנים מבני-דודנו ואחד מהם דחף אותי ושואל: "שו האדא, איינשטיין? מסקלובי יא מן רושילד?" (מה זה איינשטיין? רוסי או מן הרוטשילדים?) וכשהסברתי לו כי הוא בקי בכוכבים ובמזלות ונהירין ליה שבילי דרקיעא, משך חברו בשרוולו ואמר לו: "שו בירנא פי?" (מה לנו ולו?) והלכנו לדרכם.

וכשעבר איינשטיין בתוך הקהל שמע פתאום והנה ילד קטן שואל כאביו: "אבא! מי זה איינשטיין?" פנה אליו הפרופיסור ובצחוק ילדותי תמים על שפתיו אמר לילד: א נ י איינשטיין...

ואולם כיתוך התרגשות גדולה של קבלת הפנים, שכח כנראה את ה"עזר כנגד", ישב לבדו עם אוסישקין במכונית והיא הלכה ברגל עם כל הנשים...

* * *

ועד שלא הספיקה מחלקת ועד הצירים

לנוח מטרדת החלוקה של הכרטיסים על ה"שמחה" שבביתה למל, קפץ עליה רוגזה של "פתיחת המבללה" על הר הצופים.

כמוכן, חתרתי לי פנה קטנה בתוך המכונית היפה ששכרו המנוזלים והעורכים של "דאר-היום" והגעתי ב"ה בשלום אל ההר... ואולם מיד בכניסתי לתוך האולם, עמד לפני שאלה יחסית זו:

כידוע, היו בס"ה 120 הזמנות, מחמת המספר "המצומצם" של המקומות, כידוע: נניה כי לאלה צריך לצרף עוד חמישים הפקידים שבועד הצירים, יצא לנו ביחד מאה ושבעים, וכיצד בכל זאת נמצא באולם יותר משלש מאות איש, וביחוד לאחר שבני-דודני, מכני עשו וישמעאל, שהיו ג"כ מוזמנים לא באו? (כנראה מפני שהם בקיאים היטב בתורת היחסים להלכה ולמעשה עוד מימי זקניהם, בני חמור בשכם וחמישת המורשים משכם שהשתתפו באספת הנציב בענין הבחירות למועצה המחוקקת שלא באו אף הם -- וזכחו!...

רואים אתם? -- היפואים שלנו דוקא באו, אפילו אלה ביניהם שלא הוזמנו, וכפי מה שכותב לי תלמידי מיפא, יש לו עכשיו לראש העיריה בתיא צרות צרורות מחבירות

היחסיות שהשכונות הנספחות ביחוד מרכז בעלי מלאכה רוצות להשפיע עליו, וממקור הצי רשמי נודע לנו כי הלורד-מאיר כת"א בא חנה להשפיע על איינשטיין שלא יפליט חליצה מפיו במשך כל זמן שהותו בת"א את המלה "יחסיות", ובשכר זה יעשה אלהו לאזרח נכבד בתל-אביב, הפרופיסור הבטיח לו שבת"א תתיה רק מהדורה שניה של ביה"ס למל והכל!..

נשיא ההנהלה הציונית פתח את האספה שבהר הצופים בחגיגות גדולה וקרא בזה הלשון: שלמה המלך הקים לפניו על יד המקום הזה בית מדרש לשבע חכמות ושבעים לשון וקרא אז להכמי העולם להפיץ תורה בירושלם, ועכשיו, אחרי שלשת אלפים שנה, אני קורא לך: עבוד עמוד הפרופיסור איינשטיין, חתונת ו ר ה של היחסיות!

פתח ההתנדון את תורתו בלשון-קדש וסיים בלשון צרפת, קשה לשער אפילו בקירוב באפן יחסי כמה אנשים מתוך הקהל הזה הבינו את הרצאתו ואת "סתרי-התורה" שלו, כמו שנאמר בהפטרות השבוע הזה: "שמעו שמע ואל תבינו, ראו ראה ואל תדעו", ואולם

נחמה אחת יש לנו שהבינו את העברית שלו יותר מהצרפתית...

אחר השיעור קם הנציב וקרא לאיינשטיין בלשון ההכיבה: עמוד, עמוד רבי אייגשטיין חתנך ראשית של המכללה העברית בירושלם!

* * *

לסוף רוצה אני להזכיר לכם, תלמידי היקרים, ע"א ענין חשוב אחר.

בודאי קראתם בה"קול ישראל" האחרון את ה נ ס הנדול שפרח בעירנו בשבוע האחרון שר' חיים זוננפלד שליט"א וסיעתו התפללו על הגשם, ו בא א צ ע אמירת תהלים התקדרו השמים בעבים -- מעשה "חוני המעגל" ממש! -- וגשם שוטף נתר ארצה, האפיפורסים ר"ל בודאי יאמרו כי היו גשמים עוד יום אחד קודם, אבל גלוי וידוע לאנ"ש כי תפלותיו של הרח"ג ר' חיים שלנו היו כ"כ חזקות עד שהוריד לנו לא רק גשם כי אם של ג י מ, וסברא היא, כי בזכות רבנים כאלה ירד לפנים גם מ ב ו ל על הארץ...

ואם ירצה השם וגם סיעתו של הרב ולא יהיו יותר גשמים חוקים כמו בשבוע החולף,

יסע איינשטיין גם לחיפה.

בודאי יזמינו שם את האורח להתפלל

בבית הכנסת של הטכניקום ויכבדו אותו בעליה שמנה כראוי לו, ולטובת ה י ח ס י מ שבעדת חיפה בזמננו, בטח יברך ברכה ראשונה נוסח אישכנו וברכה אחרונה נוסח ספרד, ואולם מפני שבזמן האחרון נדבקו

על כתלי העיר חיפה מודעות צהובות באור תיות של "יתודיעט" מטעם גשיא הרבנות הראשית בא"י, הרב קוק, לאיסור השחיטות, ולמולן מזהירות כרחוק מודעות אחרות כתב לות באותיות של "ונתנה תוקף" מטעם הרבנות הראשית בא"י, תצער יעקב מאיר ס"ט להתר השחיטה דוקא -- נתעורר בכלל אצל איינשטיין חשש גדול בנוגע לכשרות הבשר בחיפה, וע"כ צוה להזמין בשבילו אוכל לימים אחדים מתמטבח הכשר של מלון אלנבי בירושלם...

עז מות